

Talousarvioraamit vuodelle 2027

Ahall 18.05.2026 § 160
2215/02.02.00/2026

Valmistelija(t) Kari Janhonen, kari.janhonen(at)pshyvinvointialue.fi, puh 044 717 2078, Arja Matsi, arja.matsi(at) pshyvinvointialue.fi

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä hyvinvointialuejohtaja

Päätösehdotus Aluehallitus päättää:
1. hyväksyä hyvinvointialueen talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2028-2029 lähtökohdat sekä alustavat toimialakohtaiset raamit oheisten liitteiden mukaisesti.
2. valtuuttaa hyvinvointialuejohtajan tekemään tarvittaessa toimialojen välisiä siirtoja raameihin.

Ennakkovaikutusten arviointi

Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028-2029 osoittaa ylijäämää, koska hyvinvointialueen on katettava aiempien vuosien alijäämät. Taloudellisen ylijäämän saavuttaminen vaatii merkittävien sopeutustoimien jatkamista tulevina vuosina. Talouden tasapainottaminen vuoteen 2029 edellyttää alijäämien kattamisen lisääjän hakemista valtiolta.

Toimivallan peruste Hallintosäntö § 36

Liitteet ja oheisaineisto Esityslistan liitteenä:

- PSHVA_tuloslaskelma 2027
- Raamilaskelma 2027–2029
- Katelaskelma toimialoittain 2027

Valmistelu Aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Vuosina 2023 ja 2024 syntyneet alijäämät on katettava vuoden 2026 loppuun mennessä. Aluevaltuuston linjauksen mukaan hyvinvointialueen alijäämät katetaan viimeistään vuoden 2029 tilinpäätöksessä. Pohjois-Savon hyvinvointialue aikoo hakea alijäämien kattamiselle vuoden 2029 loppuun mennessä lisää aikaa.

Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet, joiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Investointia varten hyvinvointialue voi kuitenkin ottaa pitkäaikaisen lainan, jos valtioneuvosto on antanut siihen valtuuden. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Investointiosasta on ilmentävä hyvinvointialueen investointien lisäksi hyvinvointialuekonsernin toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit ja sen on perustuttava hyvinvointialueen investointisuunnitelmaan, jonka toimivaltaiset ministeriöt ovat hyväksyneet siten kuin siitä erikseen säädetään. Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloushoidossa on noudatettava talousarviota.

Vuoden 2027 talousarvio

Pohjois-Savon hyvinvointialueen talousarvio 2027 tullaan laatimaan seuraavien periaatteiden mukaan:

- Määrärahat osoitetaan organisaatorakenteen mukaisille toimialoille. Esitetty raami sisältää ulkopuolisella rahoituksella olevat tutkimukset ja hankkeet, näiden määrärahat ja tuloarviot tulevat olemaan toimintakatetasolla yhtä suuret.
- Taseyksikköjä tai liikelaitoksia ei käytetä.
- Asiakasmaksuissa käytetään pääsääntöisesti lain mahdollistamia maksimitaksoja.
- Hyvinvointialueen omistamien yhtiöiden ja yhteisöjen laskutus ei saa nousta vuoden 2027 aikana. Yksittäisen inhouse-yhtiön laskutuksen edellytetään laskevan, mikäli hyvinvointialueen tai inhouse -yhtiön tuottavuustoimet edellyttävät laskutuksen alentamista.
- Kokonaisuutena hyvinvointialueen menot kasvavat palvelutuotannon toimialoilla 0,4 %:a ja strategia- ja

konsernipalveluiden toimialoilla 0 %:a verrattuna vuoden 2026 talousarvioon.

– Toimintatuottoihin on laskettu 3 %:n korotus

Lautakunnat tekevät talousarvioesitykset aluehallituksen antaman raamin mukaisesti. Budjetointi tehdään vähintään palvelualueittain tai palveluyksiköittäin menolajeittain. Toiminnan, talouden ja henkilöstöä koskevat tavoitteet asetetaan palvelualue- / palveluyksikkötasolle. Lautakunnilla tuloina ovat myyntitulot, asiakasmaksut ja muut tulot.

Asiakasmaksut ohjataan palvelun myyneen yksikön tuloksi. Hyvinvointialueen myynti muille hyvinvointialueille perustuu täyskattaiseen hinnoitteluun.

Sisäisessä laskennassa käytetään pääasiassa vyörytyksiä. Mikäli jokin yksikkö haluaa lisätä menojaan, yksikön on esitettävä vastaava menojen säästö tai tulojen lisäys, jotta talous pysyy tasapainossa. Mikäli säästöjä tai tulonlisäyksiä ei voida osoittaa, yksikön on neuvoteltava etukäteen menojen lisäyksestä hyvinvointialueen johtajan tai hänen määräämänsä henkilön kanssa.

Henkilöstön kokonaismäärä ei saa kasvaa hyvinvointialueella palvelutarvetta nopeammin.

Aluehallitus laatii aluevaltuustolle talousarvioesityksen, joka toteuttaa hyvinvointialueen strategisia linjauksia sekä perustuu toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin.

Aikataulu

Talousarvio 2027 laaditaan seuraavan aikataulun mukaisesti aluehallituksen ja valtuuston osalta:

	Hallitus	Valtuusto
Laadintaperiaatteet	18.05.	
Talousarvioraamit	18.05.	
Talousarvio	16.11.	
Talousarvion 2. käsittely	30.11.	
Talousarvion hyväksyminen		14.12

Aluevaltuusto on hyväksynyt joulukuussa 2025 esityksen valtioneuvostolle toimitetuista vuoden 2027 investoinneista.

Valtioneuvoston huhtikuussa 2026 antaman päätöksen mukaan Pohjois-Savon hyvinvointialueelle ei myönnetty lainanottovaltuutta vuodelle 2027. Hyvinvointialueen aluehallitus päättää toukokuussa 2026 lisälainanottovaltuuden hakemisesta valtioneuvostolta välttämättömien investointien toteuttamisen turvaamiseksi. Vuoden 2027 investointien käsittelyaikataulu määräytyy lisälainanottovaltuusneuvotteluiden aikataulun mukaisesti.

Investointisuunnitelman käsittely sisältää myös uusien ja uusittavien leasing- ja vuokrasopimusten käsittelyn.

Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa hyvinvointialueella ei ole varaa uusiin henkilöstöpanostuksiin vuodelle 2027.

Tulot

Valtiovarainministeriö on arvioinut 30.4.2026 Pohjois-Savon hyvinvointialueen vuoden 2027 rahoitukseksi 1,332 miljardia euroa.

Hyvinvointialueen muita merkittäviä tulonlähteitä ovat myyntituotot, joissa on mm. hyvinvointialueiden välinen palveluiden myynti sekä asiakasmaksut.

Menot

Hyvinvointialueen suurimpia menoeriä ovat henkilöstömenot, palveluiden ostot sekä tarvikkeet.

Lisäksi tulevat kustannettavaksi poistot ja korot.

Taloudelliset tavoitteet

Hyvinvointialueen tärkein taloudellinen tavoite on vuosikate, jonka pohjalta määräytyy jatkossa hyvinvointialueen lainanottovaltuus investointien toteuttamiseksi. Vuosikatteen on oltava suurempi kuin poistot, jotta hyvinvointialue välttää arviointimenettelyn. Vuoden 2027 vuosikatteeksi esitetään 47,8 milj. euroa.

Toimialueiden raamit vuodelle 2027

Hyvinvointialueen talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2028 – 2029 laadintaa ohjaa ennen kaikkea velvollisuus kattaa aikaisempina vuosina syntyneet alijäämät, minkä vuoksi vuoden 2027 talousarvio ja vuosien 2028-2029 taloussuunnitelma on laadittu ylijäämäiseksi.

Talouden raamit annetaan toimialoille nykyisellä organisaatiolla oheisen liitteen mukaisesti. Mahdollinen johtamisjärjestelmän muutos otetaan huomioon talousarvion toimeenpanossa v. 2027.

Valtiovarainministeriö julkaisi 30.4.2026 hyvinvointialueiden vuotta 2027 koskevan rahoituksen sekä vuosien 2028 – 2030 painelaskelmat. Pohjois-Savon hyvinvointialueen rahoitus ei kasva lainkaan vuonna 2027 verrattuna vuoteen 2026.

Omistajaohjaus- ja talousjaostossa 21.4.2026 tiedossa oli valtiovarainministeriön 10.2.2026 mukainen rahoituslaskelma. Valtiovarainministeriön 30.4.2026 julkaisema rahoituslaskelma Pohjois-Savon hyvinvointialueelle on 18,3 milj. euroa pienempi kuin tuolloin esitelty laskelma.

Omohjtal 12.05.2026 § 58

Valmistelija(t) Kari Janhonen, kari.janhonen(at)pshyvinvointialue.fi, puh 044 717 2078, Arja Matsi, arja.matsi(at) pshyvinvointialue.fi

Päätös Merkitään pöytäkirjaan, että Marko Korhonen poistui kokouksesta klo 13.55 asian käsittelyn aikana. Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä talousjohtaja

Päätösehdotus Omistajaohjaus- ja talousjaosto päättää esittää, että aluehallitus

1. hyväksyy hyvinvointialueen talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2028-2029 lähtökohdat sekä alustavat toimialakohtaiset raamit oheisten liitteiden mukaisesti.
2. valtuuttaa hyvinvointialuejohtajan tekemään tarvittaessa toimialojen välisiä siirtoja raameihin.

Ennakkovaikutusten arviointi

Talousarvio 2027 ja taloussuunnitelma 2028-2029 osoittaa ylijäämää, koska hyvinvointialueen on katettava aiempien vuosien alijäämät. Taloudellisen ylijäämän saavuttaminen vaatii merkittävien sopeutustoimien jatkamista tulevina vuosina. Talouden tasapainottaminen vuoteen 2029 edellyttää alijäämien kattamisen lisääjän hakemista valtiolta.

Toimivallan peruste Hallintosääntö § 32

Liitteet ja oheisaineisto

Esityslistan oheisaineistona:

- PSHVA_tuloslaskelma 2027
- Raamilaskelma 2027–2029
- Katelaskelma toimialoittain 2027

Valmistelu

Aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi

vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Vuosina 2023 ja 2024 syntyneet alijäämät on katettava vuoden 2026 loppuun mennessä. Aluevaltuuston linjauksen mukaan hyvinvointialueen alijäämät katetaan viimeistään vuoden 2029 tilinpäätöksessä. Pohjois-Savon hyvinvointialue aikoo hakea alijäämien kattamiselle vuoden 2029 loppuun mennessä lisäaikaa.

Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet, joiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Investointia varten hyvinvointialue voi kuitenkin ottaa pitkäaikaisen lainan, jos valtioneuvosto on antanut siihen valtuuden. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Investointiosasta on ilmentävä hyvinvointialueen investointien lisäksi hyvinvointialuekonsernin toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit ja sen on perustuttava hyvinvointialueen investointisuunnitelmaan, jonka toimivaltaiset ministeriöt ovat hyväksyneet siten kuin siitä erikseen säädetään. Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Vuoden 2027 talousarvio

Pohjois-Savon hyvinvointialueen talousarvio 2027 tullaan laatimaan seuraavien periaatteiden mukaan:

- Määrärahat osoitetaan organisaatorakenteen mukaisille toimialoille. Esitetty raami sisältää ulkopuolisella rahoituksella olevat tutkimukset ja hankkeet, näiden määrärahat ja tuloarviot tulevat olemaan toimintakatetasolla yhtä suuret.
- Taseyksikköjä tai liikelaitoksia ei käytetä.
- Asiakasmaksuissa käytetään pääsääntöisesti lain mahdollistamia maksimitaksoja.
- Hyvinvointialueen omistamien yhtiöiden ja yhteisöjen laskutus ei saa nousta vuoden 2027 aikana. Yksittäisen inhouse-yhtiön laskutuksen edellytetään laskevan, mikäli hyvinvointialueen tai

inhouse -yhtiön tuottavuustoimet edellyttävät laskutuksen alentamista.

- Kokonaisuutena hyvinvointialueen menot kasvavat palvelutuotannon toimialoilla 0,4 %:a ja strategia- ja konsernipalveluiden toimialoilla 0 %:a verrattuna vuoden 2026 talousarvioon.
- Toimintatuottoihin on laskettu 3 %:n korotus

Lautakunnat tekevät talousarvioesitykset aluehallituksen antaman raamin mukaisesti. Budjetointi tehdään vähintään palvelualueittain tai palveluyksiköittäin menolajeittain. Toiminnan, talouden ja henkilöstöä koskevat tavoitteet asetetaan palvelualue- / palveluyksikkötasolle. Lautakunnilla tuloina ovat myyntitulot, asiakasmaksut ja muut tulot.

Asiakasmaksut ohjataan palvelun myyneen yksikön tuloksi. Hyvinvointialueen myynti muille hyvinvointialueille perustuu täyskatteelliseen hinnoitteluun.

Sisäisessä laskennassa käytetään pääasiassa vyörytyksiä. Mikäli jokin yksikkö haluaa lisätä menojaan, yksikön on esitettävä vastaava menojen säästö tai tulojen lisäys, jotta talous pysyy tasapainossa. Mikäli säästöjä tai tulonlisäyksiä ei voida osoittaa, yksikön on neuvoteltava etukäteen menojen lisäyksestä hyvinvointialueen johtajan tai hänen määräämänsä henkilön kanssa.

Henkilöstön kokonaismäärä ei saa kasvaa hyvinvointialueella palvelutarvetta nopeammin.

Aluehallitus laatii aluevaltuustolle talousarvioesityksen, joka toteuttaa hyvinvointialueen strategisia linjauksia sekä perustuu toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin.

Aikataulu

Talousarvio 2027 laaditaan seuraavan aikataulun mukaisesti aluehallituksen ja valtuuston osalta:

	Hallitus	Valtuusto
Laadintaperiaatteet	18.05.	
Talousarvioraamit	18.05.	
Talousarvio	16.11.	
Talousarvion 2. käsittely	30.11.	
Talousarvion hyväksyminen		14.12

Aluevaltuusto on hyväksynyt joulukuussa 2025 esityksen valtioneuvostolle toimitetuista vuoden 2027 investoinneista.

Valtioneuvoston huhtikuussa 2026 antaman päätöksen mukaan Pohjois-Savon hyvinvointialueelle ei myönnetty lainanottovaltuutta vuodelle 2027. Hyvinvointialueen aluehallitus päättää toukokuussa 2026 lisälainanottovaltuuden hakemisesta valtioneuvostolta

välttämättömien investointien toteuttamisen turvaamiseksi. Vuoden 2027 investointien käsittelyaikataulu määräytyy lisälainanottovaltuusneuvotteluiden aikataulun mukaisesti.

Investointisuunnitelman käsittely sisältää myös uusien ja uusittavien leasing- ja vuokrasopimusten käsittelyn.

Nykyisessä taloudellisessa tilanteessa hyvinvointialueella ei ole varaa uusiin henkilöstöpanostuksiin vuodelle 2027.

Tulot

Valtiovarainministeriö on arvioinut 30.4.2026 Pohjois-Savon hyvinvointialueen vuoden 2027 rahoitukseksi 1,332 miljardia euroa.

Hyvinvointialueen muita merkittäviä tulonlähteitä ovat myyntituotot, joissa on mm. hyvinvointialueiden välinen palveluiden myynti sekä asiakasmaksut.

Menot

Hyvinvointialueen suurimpia menoeriä ovat henkilöstömenot, palveluiden ostot sekä tarvikkeet.

Lisäksi tulevat kustannettavaksi poistot ja korot.

Taloudelliset tavoitteet

Hyvinvointialueen tärkein taloudellinen tavoite on vuosikate, jonka pohjalta määräytyy jatkossa hyvinvointialueen lainanottovaltuus investointien toteuttamiseksi. Vuosikatteen on oltava suurempi kuin poistot, jotta hyvinvointialue välttää arviointimenettelyyn. Vuoden 2027 vuosikatteen esitetään 47,8 milj. euroa.

Toimialueiden raamit vuodelle 2027

Hyvinvointialueen talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2028 – 2029 laadintaa ohjaa ennen kaikkea velvollisuus kattaa aikaisempina vuosina syntyneet alijäämät, minkä vuoksi vuoden 2027 talousarvio ja vuosien 2028-2029 taloussuunnitelma on laadittu ylijäämäiseksi.

Talouden raamit annetaan toimialoille nykyisellä organisaatiolla oheisen liitteen mukaisesti. Mahdollinen johtamisjärjestelmän muutos otetaan huomioon talousarvion toimeenpanossa v. 2027.

Valtiovarainministeriö julkaisi 30.4.2026 hyvinvointialueiden vuotta 2027 koskevan rahoituksen sekä vuosien 2028 – 2030 painelaskelmat. Pohjois-Savon hyvinvointialueen rahoitus ei kasva lainkaan vuonna 2027 verrattuna vuoteen 2026.

Omistajaohjaus- ja talousjaostossa 21.4.2026 tiedossa oli valtiovarainministeriön 10.2.2026 mukainen rahoituslaskelma. Valtiovarainministeriön 30.4.2026 julkaisema rahoituslaskelma Pohjois-Savon hyvinvointialueelle on 18,3 milj. euroa pienempi kuin tuolloin esitelty laskelma.

Omohjtal 21.04.2026 § 50

Valmistelija(t) Kari Janhonen, talousjohtaja, kari.janhonen (at) pshyvinvointialue.fi, puh. 044 7172078

Päätös

Merkitään pöytäkirjaan, että:

- Jari Saarinen oli läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana klo 13.05-13.15
- Jukka Koponen oli läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana klo 13.19-13.29
- Minna Pitkänen oli läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana klo 13.35-13.46
- Mikko Korhonen oli läsnä kokouksessa asian käsittelyn aikana klo 13.52-14.03.

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä talousjohtaja

Päätösehdotus

Omistajaohjaus- ja talousjaosto kuulee palvelutuotannon toimialajohtajia talousarvion 2027 laadinnasta.

Ennakkovaikutusten arviointi

Talousarviolla 2027 on merkittävä rooli talouden tasapainotuksessa ja alijäämien kattamisessa sekä toiminnan painopisteiden valinnassa.

Toimivallan peruste Hallintosääntö § 32

Valmistelu

Jaoston kokouksessa 21.4.2026 omistajaohjaus- ja talousjaosto kuulee palvelutuotannon toimialajohtajia talousarvion 2027 valmistelusta.

Omohjtal 07.04.2026 § 42

Valmistelija(t)	Kari Janhonen, talousjohtaja, kari.janhonen (at) pshyvinvointialue.fi, puh. 044 7172078
Päätös	Omistajaohjaus- ja talousjaosto kävi lähetekeskustelun talousarvioraameista vuodelle 2027.
Esittelijä	talousjohtaja
Päätösehdotus	Omistajaohjaus- ja talousjaosto käy lähetekeskustelun talousarvioraameista vuodelle 2027.
Ennakkovaikutusten arviointi	Talousarvioraamilla ohjataan hyvinvointialueen kokonaistaloutta ja annetaan toimialoille määrärahat ja taloudelliset tavoitteet. Hyvinvointialueen tavoitteena on kattaa kertyneet alijäämät vuoteen 2029 mennessä.
Toimivallan peruste	Hallintosääntö § 32
Liitteet ja oheisaineisto	Esityslistan oheisaineistona: <ul style="list-style-type: none">- Alustava laskelma toimialakohtaisista raameista vuodelle 2027
Valmistelu	Hallintosäännön mukaan omistajaohjaus- ja talousjaoston tehtävänä on valmistella aluehallitukselle talousarvion linjaukset. Valmistelun aloittamiseksi oheisaineistona on luonnos toimialakohtaisista raameista vuodelle 2027.

